

Espoon hiippakunta

Ohjeita seurakuntien toiminnan ja hallinnon järjestämiseen koronaepidemian aikana

Jumalanpalvelukset

Jumalanpalvelukset ja kirkolliset toimitukset ovat kirkon hengellisen elämän ytimessä. Kirkko rukoilee lakkaamatta. Tällä on kriisiaikana aivan erityinen merkitys. Piispat ovat yhdessä sopineet, että jumalanpalvelukset pidetään sanajumalanpalveluksina. Jumalanpalvelus toteutetaan seurakunnan pääkirkossa siten, että paikalla ovat vain jumalanpalveluksen toimittajat.

Piispat ohjeistivat, että jumalanpalvelukset striimataan ja lähetetään internetissä kussakin seurakunnassa käytettävissä olevin keinoin. Käytettävissä olevin keinoin tarkoittaa, että striimaamiseen rohkaistaan, mutta se toteutetaan paikalliset olosuhteet ja resurssit huomioon ottaen.

Paikallisesti on syytä huolehtia siitä, että seurakuntalaisia tiedotetaan siitä, missä ja millä välineillä jumalanpalveluselämään voi liittyä. Seurakuntien työntekijäresurssien oikea kohdentaminen on välttämätöntä, ja yhteistyötä muiden seurakuntien kanssa suositellaan. Tässä tilanteessa tukeudutaan myös radio- ja tv-jumalanpalveluksiin ja muiden lähiseurakuntien seurakuntien striimattuihin jumalanpalveluksiin. YLE TV1 lähettää korona-aikana TV-jumalanpalveluksen joka sunnuntai. Myös Ylen kanavilla hartauksien määrää lisätään.

Monessa seurakunnassa on toimivia käytäntöjä striimaamiseen ja/tai radiolähetyksiin paikallisradiossa. Näitä keinoja on hyvä edelleen käyttää, ja naapuriseurakunnat voivat tukea toisiaan.

Vinkkejä striimaamisen järjestämiseen:

1. Tutustu Sakastin sivuilla olevaan ohjeistukseen ”Etäläsnäoloa toimintaan ja tilaisuuksiin”:
<https://sakasti.fi/kriisit-ja-varautuminen/nain-varaudut/koronavirus/etalasnaoloa-toimintaan-ja-tilaisuuksiin/>.
2. Helpot ohjeet striimaukseen: <https://evl.fi/plus/kirkon-viestinta/striimaus-ja-av-sisallot/helpot-ohjeet-striimiin>
3. Virtuaalikirkko-sivusto on myös mahdollinen ratkaisu: <https://www.virtuaalikirkko.fi/>. Kyseessä on jumalanpalvelusten välittämiseen erikoistunut palvelu. Virtuaalikirkko tarjoaa sekä järempiä täyden palvelun ratkaisuja kuvauskalustolla että kevyempiä menetelmiä suoratoistoon.

Espoon hiippakunta

Tekijänoikeudet tulee huomioida. Yhteisökanavien kautta striimaamiseen tarvitaan Teostolta mediapienlupa. Koronatilanteen vuoksi Teosto tekee joihinkin lupiin väliaikaisia poikkeuksia, joiden myötä olemassa oleva lupa julkiseen esittämiseen sisältää luvan välittää sisältöä verkossa kokoontumisrajoitusten ollessa voimassa. Tästä tietoa Teoston sivuilta:

<https://www.teosto.fi/teosto/uutiset/striimaus-ja-musiikin-kaytto-koronatilanteen-aikana>.

Facebookissa toimii [Kirkko striimaa-ryhmä](#), joka tarjoaa vinkkejä striimaukseen ja mahdollisuuden kysellä vinkkejä toteutuksiin.

Kirkolliset toimitukset

Hautaan siunaamiset

Piispojen ohjeessa 16.3.2020 todettiin, että kirkolliset toimitukset hoidetaan poikkeusjärjestelyin. Valtioneuvoston ohjeistus sekä AVI:n antama määräys koskee kaikkia yli kymmenen hengen julkisia tilaisuuksia sisä- ja ulkotiloissa. Sisällä kirkossa ja ulkona tapahtuvat hautaukset rinnastuvat näin toisiinsa. Haudalla tapahtuvaa siunaamista kannattaa suosia.

Kirkko sitoutuu yhdessä muiden toimijoiden kanssa kaikin tavoin edistämään ihmisten turvallisuutta. Siksi kaikkia yli kymmenen hengen tilaisuuksia pyritään välttämään. Hautausten osalta tilanne voi muodostua hyvin vaikeaksi ja tilanne edellyttää erityistä pastoraalista johtamista. Seurakunnan on varmistettava, että järjestelyistä vastaavat omaiset ovat tietoisia tästä rajoituksesta ja aloittavat suunnittelun tältä pohjalta.

Perheiden ja omaisten tulee sopia siitä, keiden on mahdollista olla paikalla. Kanttoria, suntiota ja pappia ei tarvitse sisällyttää kymmenen hengen kiintiöön. Sen sijaan esimerkiksi valokuvaaja, ulkopuoliset kantajat (palokunta tms.) ja esiintyvät muusikot kuuluvat kiintiöön.

Piispojen 18.3.2020 antaman tarkentavan hautajaisia koskevan ohjeistuksen mukaan hautaan soiunaamisissa voivat pastoraalisista syistä olla läsnä vainajan kaikkein lähimmät omaiset, vaikka tämä ylittäisikin annetun 10 henkilön rajan. Muilta osin piispojen aiempi linjaus jumalanpalveluksista ja kirkollisista toimituksista on edelleen voimassa.

Yleisenä rajana pysyy edelleen rajoitus kymmeneen osanottajaan. Tämän peruste on vakava tartuntatautilanne ja pyrkimys hillitä koronaviruksen leviämistä, mikä voi olla vaarallinen erityisesti vanhuksille ja riskiryhmiin kuuluville. Piispat toivovat kaikkien ymmärrystä tälle tosiasialle.

Jos hautaan siunaamisesta muodostuu lähiomaisten siihen osallistuessa yli 10 hengen tilaisuus, tulee kaikin käytettävissä olevin keinoin pyrkiä välttämään tartuntariskiä esimerkiksi niin, että

Espoon hiippakunta

osallistujat ovat siunauskappelissa tai haudalla riittävän etäällä toisistaan. Luonnollisesti on selvää, ettei vähänkään hengitystieoireita saaneen henkilön tule osallistua siunaustilaisuuteen.

On ensiarvoisen tärkeää, että seurakunnan linja toimitukseen osallistuvien suhteen on yhtenäinen. Seurakunnan kirkkoherran tulee linjata asia selkeästi, ja kaikkien työntekijöiden tulee toimia annettujen ohjeiden mukaisesti. Lähtökohdan on aina oltava hallituksen päätöksen mukainen toiminta. Sen rinnalla seurakunnan tulee kertoa laajasti kaikista tavoista, joilla osallistuminen on mahdollista muuten kuin olemalla fyysisesti läsnä siunaustilaisuudessa. Striimaamisen liittyviä käytäntöjä voidaan soveltaa myös kirkollisten toimitusten kohdalla. Tärkeintä on kaikissa tilanteissa keskustella omaisten kanssa ja miettiä, miten lievittää niiden ihmisten lisäahdistusta, jotka surun keskellä joutuvat jäämään pois siunaustilaisuudesta.

Arkkuhautauksessa ensisijainen siunaamispaikka on haudalla. Tuhkauksessa ensisijainen toimintatapa on toimittaa arkussa olevan vainajan siunaus ennen tuhkausta. Piispainkokouksen antaman ohjeen mukaan tuhkaamisen jälkeen tapahtuvalle siunaukselle vaaditaan erityisen painavat perusteet. Poikkeusolot voivat muodostaa tällaisen perusteen, mutta menettelyn poikkeuksellisuutta tulee painottaa.

Sekä arkkuhautauksen että tuhkauksen kohdalla on syytä rohkaista järjestämään muistotilaisuus poikkeusolojen päätyttyä. Muistotilaisuuden yhteydessä voidaan pitää uurnanlasku tai rukoushetki haudalla. Mikäli omaiset kuitenkin päätyvät järjestämään muistotilaisuuden kymmenen hengen rajoituksen puitteissa välittömästi siunauksen jälkeen, seurakunta voi harkintansa mukaan tarjota tilojaan heidän käyttöönsä.

Esillä on pidetty myös hautausten siirtämistä, mutta tällöin kylmätilojen kapasiteetti loppuu melko nopeasti.

Muut toimitukset

Ihmisten turvallisuus on ensisijaista kirkollisia toimituksia järjestettäessä. Tässä tilanteessa on myös syytä harkita toimituksen siirtämistä.

Vaikka kotikaste ei juridisesti katsottuna ole julkinen tilaisuus, on siinä syytä ohjeistaa noudattamaan samoja periaatteita kuin muissa tilaisuuksissa. Kasteiden kohdalla voidaan menetellä siten, että lapsi rekisteröidään kolmen kuukauden kuluessa väestötietojärjestelmään ja kaste toimitetaan myöhemmin.

On tärkeää, että toimitusten yhteydessä huolehditaan niin seurakuntalaisten kuin seurakunnan työntekijöiden turvallisuudesta.

Espoon hiippakunta

Yksityinen ehtoollinen

Jos joku on kuolemanvaarassa tai muuten hätätilanteessa ja hän haluaa ehtoollista, seurakunnasta se pyydettyä toimitetaan. Näitä tilanteita on harkittava tapauskohtaisesti ja ne on toteutettava erityistä huolellisuutta noudattaen sekä paikallisten hoitolaitosten ja asumisyksiköiden ohjeita seuraten. Muussa tilanteessa yksityisen ehtoollisen jakamiselle tulee olla painavat perusteet.

Mikäli kotona oleva henkilö toivoo ehtoollista, on noudatettava sairaalaehtoollisen jakotapaa. Ehtoollisen jakaja käyttää ehtoollisaineita käsitellessään ja ehtoollista jakaessaan kertakäyttöhansikkaita, jotka hävitetään käytön jälkeen. Ehtoollisen vietossa käytetään erillispikareita ja työntekijä antaa ehtoollisleivän suoraan ehtoollisvieraan käteen. Ehtoollisenjakajan on syytä varata kotikäynnille mukaan riittävä määrä pikareita sekä hansikkaat.

Rippikoulu

Lähtökohtaisesti pyritään toteuttamaan kesän intensiivijaksot suunnitellusti.

Mikäli tulevat viikot ja hallituksen linjaukset vaativat toisenlaisia toimenpiteitä, niihin reagoidaan nopeasti. On helpompaa perua kesän intensiivijaksoja lyhyelläkin varoajalla kuin perua niitä nyt ja sitten yrittää käynnistää niitä myöhemmin uudelleen.

Konfirmaatiojumalanpalvelusten järjestäminen ei väkimäärärajausten takia ole tällä hetkellä mahdollista. Ne tulee siirtää myöhempään ajankohtaan.

Ryhmien kokoontumiset ennen intensiivijaksoa tulee toteuttaa mahdollisuuksien mukaan etäyhteyksin. Kokoontumiset korvaava etäopetus tulee suunnitella ja sen toteuttamisesta tulee sopia paikallisesti.

Rippikoulun etäopetukseen on kerätty materiaalia Sakastin sivuille:

<https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/rippikoulu/etaopetuksen-materiaalia>

Rippikoulun digitaalisesta kehittämisestä voi lukea blogitekstiä:

<http://www.rippikoulu.wordpress.com/>

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä eduskunta päättää keskiviikon 18.3.2020 aikana, jonka jälkeen opetusministeriö laatii tarkemmat ohjeet mahdollisimman pian.

Espoon hiippakunta

Kaikki opetusta ja varhaiskasvatusta (mukaan lukien kerhot, esiopetus, apip) koskevat tiedotteet, käytännön ohjeet ja suositukset tulevat ensimmäiseksi tänne:

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opetushallituksen-toiminta-ja-koronavirus>

Useampi kunta on jo linjannut, että jos lapsi on poissa epidemian aikana aamu- ja iltapäivätoiminnasta, niin perheiltä ei peritä maksua.

Kirkkojen aukiolo

Kirkko on turvapaikka hädän keskellä. Piispat ohjeistivat seurakuntia pitämään kirkkojen ovia auki. On tärkeä antaa mahdollisuus hiljentyä rukoukseen ja/tai saada keskusteluapua. Kussakin seurakunnassa on paras paikallisymmärrys käytännön toteutukseen. Poikkeusolojen määräyksiä tulee noudattaa. Kirkossa ei saa olla yhtä aikaa yli 10 hengen joukkoa, etäisyyttä on oltava reilusti ja tilojen puhtaudesta on pidettävä erityistä huolta. Nämä näkökohdat edellyttävät riittävän työntekijämäärän paikallaoloa kirkon aukiolon aikana.

Sielunhoidolliset keskustelut ja yksinelävien tukeminen

Kriisitilanteessa, joka herättää paljon huolta ja epävarmuutta, tuen ja keskusteluavun tarjoaminen on äärimmäisen tärkeää. Seurakuntien työntekijöiden tulee olla puhelimitse tavoitettavissa keskustelua varten.

Yksinelävät riskiryhmiin kuuluvat ja vanhuksat tarvitsevat myös konkreettista tukea. Seurakuntien diakoniatyö on monin paikoin aktiivisesti ryhtynyt toimiin esim. kaupassakäyntiavun järjestämiseen.

KDS ja hiippakunnat ovat valmistelleet erilliset diakonian alan ohjeet muun muassa Kirkon keskusteluavusta, vapaaehtoistoiminnasta, taloudellisesta ja aineellisesta avustamisesta sekä vastaanottotoiminnan käytännöistä, valmiuslain vaikutuksista seurakunnissa työskenteleville terveydenhuollon ammattihenkilöille, digitaalisuudesta diakonissa, harjoitteluista ja kotikäynneistä poikkeusolojen aikana. Ohjeistus löytyy Sakastista: <https://sakasti.fi/diakonia/diakonian-ohjeita-koronavirus-epidemian-aikana/>

Keskusteluapua erityisesti nuorille ja koululaisille:

<https://kirkonkeskusteluapua.fi/nuorille/?fbclid=IwAR3yZnYIK6AG1XL8dLavlCA2FaXkYOOIKIH0Q9gdedoCNdiZGS9PwIbG-S4>

Espoon hiippakunta

Kriisiviestintä

Kirkkoherra johtaa seurakunnassa kriisiviestintää sekä seurakunnan toimia poikkeusoloissa. Kriisiviestintätilanteessa on tärkeää, että seurakunnan työntekijät keskustelevat kysymyksistä oman esimiehensä kanssa. Epäselvissä tilanteissa kirkkoherra voi pyytää tuomiokapitulin apua.

Tuomiokapitulissa yhteyshenkilö on lakimiesasessori Sari Anetjärvi, sari.anetjarvi@evl.fi; 040 5888317

Sijaisuudet

Poikkeustilanteessa on tärkeää, että sijaisjärjestelyt käydään läpi paikallisesti. Työpaikoilla on syytä varautua mahdolliseen koronaviruksen laajamittaisen leviämisen vaikutuksiin työn järjestämisessä ja työvoiman käytössä. Mikäli avainhenkilö sairastuu, on olennaista, että salasanat, avaimet jne. ovat tarvittavien henkilöiden käytössä. Toiminnan jatkuvuus tulee turvata myös poikkeusoloissa.

Sijaisjärjestelyihin on hyvä varautua rovastikuntatasolla. Pappien osalta tukea saa tuomiokapitulista notaari Pilvi Keravuorelta, pilvi.keravuori@evl.fi; 050 4628616.

Yli 70-vuotiaat papin viransijaiset

Varsinkin pienissä seurakunnissa saattaa toimia papin lomasijaisena väliaikaisesti 70 vuotta täyttäneitä pappeja. Valtioneuvoston ohjeen nojalla heillä on halutessaan mahdollisuus jättäytyä pois tehtävistä ja tässä tapauksessa uuden sijaisen löytämiseksi kannattaa ottaa yhteyttä notaari Pilvi Keravuoreen.

Työkuvien muutokset

Työnantaja voi työnjohto- ja valvontaoikeutensa perusteella määrätä paikasta, jossa työ- ja virkatehtävät suoritetaan, ellei työsopimuksessa ole rajoitettu tätä työnantajan oikeutta. Työnantaja voi myös yksipuolisesti tehdä töiden asianmukaisen järjestelyn kannalta tarpeellisia muutoksia tehtäviin sekä järjestellä työtehtäviä ja työaikoja siten, että työt tulevat tehdyksi myös muuttuneissa olosuhteissa.

Tarkempia tietoja Kirkon työmarkkinalaitoksen sivuilta:

<https://evl.fi/kirkontyomarkkinalaitos/tyonantajan-tyokaluja/ohjeita-tyonantajalle/koronavirus>

Seurakunnan hallinto

Kirkkolain 24 luvun 14 §:ssä säädetään poikkeusoloista. Kirkkohallituksen täysistunto kokoontuu tiistaina 24.3.2020 päättämään seurakuntien hallinnon järjestämisestä poikkeusoloissa. Tämän

Espoon hiippakunta

hetkisen tiedon mukaan suunnitelmissa on, että valmiuslain (1552/2011) 108 §:ään rinnastaen kirkkoneuvosto käyttää kirkkovaltuuston toimivaltaa, mikäli kirkkovaltuustoa ei saada päätösvaltaisena koolle.

Todennäköisesti seurakunnan luottamushenkilöt ja hallintoelimet voidaan rinnastaa kunnallisiin luottamushenkilöihin ja hallintoelimiin, joita ei koske 70 vuoden ikärajoitus ja 10 hengen enimmäisosallistujamäärä. Tällä hetkellä seurakuntien kirkko- ja seurakuntaneuvostot kutsutaan koolle normaaliin tapaan, ellei siirtäminen ole mahdollista. Riskiryhmiin kuuluvien on syytä noudattaa harkintaa osallistumisen suhteen. Olennaista on, ettei seurakuntien hallinto poikkeusoloissa vaarannu.